

Ivan Gerát

Anti-legenda: Juda Iškarjotski u *Liber depictus*

Takozvani *Liber depictus* (Cod. Vind. 370), jedna od najvećih zbirki iluminiranih hagiografskih pripovijesti u srednjoj Europi, sadrži brojne poveznice između evanđelja, legendi i *exempla*. Ovaj tekst se usredotočuje na prikaze anti-legende o Judi Iškarjotskom, koja otvara cijeli niz kompleksnih međusobnih odnosa sa slikama iz drugih dijelova kodeksa: biblijsku tipologiju i hagiografske legende. Stoga se Judina priča dijeli na najmanje tri različite kronološke perspektive koje su pretpostavile zanimanje za individualni život u korist prevladavajuće nadnaravne perspektive. Ova je perspektiva stekla psihološki intenzitet integriranjem pretkršćanskih narativnih sekvenci odabranih iz Mojsijeva i Edipova života. Judina ljudska sudbina privlači pozornost samo kad se referira na pitanja od velikoga značenja koja grade jedinstvenu kršćansku viziju biblijskih događaja. Ideje svetog Bonaventure (1221.-1274.) imaju presudnu ulogu u razumijevanju stvarnih i simboličkih događaja povezanih sa slikama. Njegovo pravilo, napisano za red klarisa u Longchampu, usmjeravalo je svakodnevni život pripadnica reda i njihove braće franjevacu u samostanu Český Krumlov. Za Bonaventuru, Juda je bio utjelovljenje pohlepe, jer je prodao dušu za novac. Bonaventurin traktat *O svođenju umijeća na teologiju* mogao bi pridonijeti razumijevanju strukture narativa opisanih u ovom članku, jer poziva čitatelja da se usredotoči na teološka značenja koja su značajnija od ljudskih umijeća i znanja. Ovaj pristup bi mogao objasniti odabir motiva kao kontrastne podloge naspram sjajnih primjera koji daju Isus i njegovi sveci. Kako je lik antiheroja/antijunaka označio najmračniju točku na ovoj kontrastnoj pozadini, bilo kakvo relativiziranje njegove mračne prirode i zle namjere djelovalo bi protiv jasnoće poruke. Svako nepristrano razmatranje Judine ljudske sudbine stvorilo bi prepreku na putu čvrste vjere, nužne za redovnički život čitatelja rukopisa.